

Могућности и ограничења експеримената у ратној вештини

ВОЈНО ДЕЛО 6/1998.

Пуковник проф. др Ђорђе Станић

... Основно питање при дефинисању експеримента јесте – да ли се појава истражује у току њеног природног јављања и догађања, или се она намерно изазива и мења. С тим у вези, може се говорити о неексперименталним и експерименталним емпиријским истраживањима. Анализирајући пројекте из ратне вештине, који су реализовани и емпиријским путем, лако се може утврдити да је највећи број тих истраживања доминантно неексперименталан. Претежно се истражују различита квалитативна својства и дескрипција појава, а утврђивање каузалних (узрочно-последичних) веза недовољно је заступљено. У неким емпиријским истраживањима експеримент се често тумачи искључиво као начин прикупљања података, као средство предистраживања ради идентификације проблема или откривања индикатора, а ређе као целовит истраживачки поступак.

Када се расправља о експерименту у ратној вештини, чини се да је за његово дефинисање нужно поћи од тога шта се сматра битним за експеримент – утврђивање каузалних односа, контрола фактора, природност услова, могућности генерализације, поље примене и могућност трансфера, инструменти и мере за превазилажење тешкоћа у извођењу експеримента и др. О томе, теорија и методологија ратне вештине до сада нису дале потпун одговор.

Савремени, а нарочито будући развој теорије и праксе ратне вештине не може се заснивати само на дедукцији норми и правила за доктринарне документе из општих марксистичко-филозофских, социолошких, политиколошких и других постулата и поставки, као ни само на основу емпиријских сведочења заснованих на неексперименталним методама. Наравно, велики значај имају и неекспериментални поступци, као што су систематска опсервација или реконструкција претходних искустава (раније ратне праксе или мирнодопске, пре свега вежбове праксе). Међутим, тек у дијалектичком јединству са експериментима и теоријским методама могућно је остварити виши квалитет истраживања, а тиме и веће ефекте. Ако се томе дода изражена оправдана сумња у то да је реконструкција претходног искуства експеримент, онда се дефинисање експеримента у ратној вештини још више усложњава...